

Twee Gilde's op excursie

Op 8 juni heeft een delegatie van het Drentse Jeneverbesgilde een bezoek gebracht aan de Veluwe jeneverbesgilde. De Drenten werden hierbij bijzonder gastvrij onthaald door de gildenbroeders Jan Heikens, Joris Blankena. (Beide werkzaam bij Staatsbosbeheer) en later op de middag door Bart Boers van het NP De Hoge Veluwe. Tijdens de gezamenlijke veldbezoeken bleek overduidelijk dat het Jeneverbesvirus ondertussen in volle hevigheid aangeslagen is bij de Veluwe gildeleden. Enthousiast werden we rond geleid bij enkele highlights in de lokale jeneverbespopulaties. Voor beide gildes leverde een bijzondere leerzame uitwisseling van waarnemingen en ervaringen met heel veel parallellen maar ook weer enkele boeiende verschillen met de Drentse situatie.

Kootwijkerzand

Het indrukwekkende Kootwijkerzand kent relatief grote oppervlakken waar de Jeneverbes ijl verspreid voor komt.

De lokale gildeleden hadden de situatie ondertussen goed in beeld en wisten de Drenten zonder al te veel moeite langs de schaars voorkomende zaailingen te leiden. Opvallend hierbij was dat de zaailingen in dit gebied vrijwel uitsluitend onder en in de schaduw van de solitaire eiken te vinden waren. Nergens stonden ze hier direct in het open zand of in de pioniersvegetaties in de openheid. Ook het geoefende oog van de Drenten bracht enkele nieuwe vindplaatsen van individuele zaailingen aan het licht. Ook stuk voor stuk onder de eiken, een beeld dat ook in Drenthe op heel veel plekken valt waar te nemen. Hoewel het totale aantal gevonden zaailingen schaars is lijkt er t.a.v. de verjonging toch weinig reden tot zorg als je kijkt naar de leeftijdsopbouw van de totale

jeneverbespopulatie in dit gebied. Jeneverbessen komen in dit gebied niet als struweel voor. De verdeling over de diverse leeftijdsklassen lijkt behoorlijk evenredig verdeeld. Dit is dus een heel andere situatie dan de bekende dichte struwelen waarvan alle jeneverbessen ongeveer even oud lijken. Het beeld dat jeneverbessen in een relatief korte periode vrij massaal kiemen en zich daarna nauwelijks meer hebben verjongt lijkt in dit gebied dan ook niet op te gaan. Verjonging treedt weliswaar schaars maar in de tijd gezien behoorlijk continu op. Wat dat betreft geen reden om aan te nemen dat de Kootwijkse populatie vergrijsd laat staan ooit zal verdwijnen. In vergelijking met Drenthe is de situatie erg vergelijkbaar met terreinen als bijvoorbeeld Drouwenerzand, Nuilerveld en Terhorsterzand.

Verbrande bos

Heel interessant was het bezoek aan het zgn. verbrande bos. In dit gebied is 10 jaar geleden een enorme lap bos en heidegebied in vlammen op gegaan. Tot op de dag van vandaag staat het gebied vol met beetje macaber aandoende zwarte jeneverbesstaken. Overigens nog altijd verrassend kruidig van geur. In eerste instantie, voor jeneverbesfans, een behoorlijk troosteloze aanblik. Maar bijzonder hoopgevend was de behoorlijk massale verjonging van de jeneverbessen aan de voet van de verbrande exemplaren. Plaatselijk stonden stevige concentraties van piepjonge en tot tien jaar oude exemplaren tussen de zwartgeblakerde dode exemplaren. De jeneverbes is dan ook volop bezig met zijn comeback in dit gebied. Opmerkelijk en een groot verschil met het

Kootwijkerzand was de vrij stevige aanwezigheid van zaailingen in het open veld. Diverse zaailingen stonden hier in pioniersvegetaties met veel zandhaarmossen in alle openheid. Daarnaast konden ook in dit gebied weer enkele zaailingen onder de eiken aangetroffen worden. Maar de bulk stond echter "gewoon" in de openheid. Waarom hier wel en niet in het Kootwijkerzand vraagt eigenlijk een beetje om aanvullend onderzoek. Wellicht is de brand daarbij toch een beslissende factor geweest.

De Hoge Veluwe

De kern van de jeneverbespopulatie in dit gebied ligt vooral op de overgang van het stuifzandgebied naar het

aangrenzende bouwland. Een beeld dat ons Drenten vertrouwd voorkomt want ook bij ons de karakteristieke vindplaats van veel van de meest indrukwekkende struwelen.

Er werden enkele zaailingen buiten het eigenlijke struweel aangetroffen. Ook hier weer onder de eiken. Het ontbreken van enkele jaren oudere exemplaren en het feit dat een van de recent ontdekte zaailingen al weer bruin verkleurd was geeft betrekkelijk weinig hoop voor doorzettende verjonging op deze plekken. Wel werden er enkele veelbelovende zaailingen langs het raster gevonden. Hier was de bodem recentelijk geroerd bij vervanging van dit raster.

De Hoge Veluwe kent fraaie heide en stuifzand gebieden. Vooral de stevige inzet op stuifzandregeneratie was bijzonder indrukwekkend om te zien. De begrazing door moeflons en herten blijkt minstens even effectief voor verjonging van heide en opslagbestrijding als door de schaapskudden in 'onze' Drentse heidegebieden. Voor behoud en vooral de verjonging van de Jeneverbes lijken de herten en moeflons echter minder geschikt. Binnen de het wildraster bleken jeneverbessen af en toe stevig aangepakt te worden door de volwassen edelherten. Menig exemplaar stond er wat verformfaaid bij doordat herten er de stevigheid van hun gewei op lijken te testen. Toch werden er wel enkele kleine exemplaren gevonden Volgens Bart Boers betrof het echter geen zaailingen maar uitlopers op een oud wortelstelsel. Zaailingen hebben doorgaans onvoldoende groeikracht en reserve om tegen de gestage hertenvraat in groot te groeien. De verjonging op de lange termijn ligt in dit gebied dan ook hoofdzakelijk buiten het wildraster.

*Met dank voor de bijzonder gastvrije onthaal door de Veluwse Gildeleden.
Namens De Drenten: Jan, Pieter, Bart, Berco, Meike & Bertil.*